

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY

2025. március 29., megyei szakasz

10. osztály, magyar tagozat

- minden tétel kötelező
- a tételek kidolgozására szánt idő: 3 óra
- megjelenés: 10 pont

I. TÉTEL**45 pont**

Írj 1–1,5 oldalas értekezést *Nőábrázolás Mikes Kelemen Leveleskönyvében* címmel az alábbi szövegrészeket értelmezésére és saját olvasmányélményeire építve!

37

Rodostó, 28. maji 1720.

Amidőn meghallották az örmények, hogy közikben jövőnk lakni, mert azt jó megtudni, hogy ebben a városban négyféle nemzetség vagyon: török, zsidó, görög és örmény, mi az örmények házaiban lakunk, azonnal a kadiához (vagy a török bíróhoz) mentenek, mondván néki, hogy azt hallották, hogy a magyarok olyan hamisak, hogy az asszonyokon, leányokon még az utcán is erőszakot tesznek. Pápai Gáspár éppen a kadiánál talált lenni akkor, és mondá nagy prosopopiával a kadiának: kadia, az örmények ne féltsék a feleségeket a magyaroktól, mert semmi bántások nem leszen; de ha az ő tyúkjok a mi kakasainkhoz jönnek, akkor semmiről nem felelek. A kadia nagy nevetséggel mondá Pápainak: aferim magyar, aferim (igen jól mondad). Mink ezen eleget nevettünk, hát kéd is nevéssen. [...]

Itt az idegen senki házához nem mehet, kivált az örmények inkább féltik feleségeket, mintsem a törökök. Még nem láthattam a szomszédasszonyomat, napjában tízszer is a kapuja előtt kell elmennem, és ha a kapuban talál lenni, úgy szalad töllem, mint az ördögtől, és bészárja a kapuját. Nem törődöm rajta, mert közönségesen az örmény asszonyok olyan fejérek, mint a cigánynék. [...]

Minden multságunk tehát abban áll, hogy Bercsényi úrhoz megyünk vagy ebédre, vagy vacsorára, ott mégis nevetünk a kis Zsuzsival, mert az asszonnyal reá kell az embernek tartani magát, valamint a kompódi nemesasszonynak; a' már csak a régi dolgokat szereti beszélni, hogy leány korában micsoda multsági voltanak. Azt jól tudja kéd, hogy nekem ahhoz semmi nincsen. Énnekem amicsodás természetem vagyon, elhallgathatom az embert három óráig is, hogy egyet ne szóljak, de azután kérde meg kéd töllem, mit beszéltek nekem, egy szót sem tudnék megmondani belőlle. Így vagyok azzal az úri asszonnyal, két óráig sem szóllok egyet, ha nevet, én is nevetek, de sokszor nem tudom mit.

43

Rodostó, 16. aprilis 1722.

De itt még más rossz hírek is vannak, mert a pestis itt igen kezd sétálni, azt mondják, hogy kéteknél bővességgel vagyon. Az egészségre, édes néném, az egészségre kell most igen vigyázni, sohasem volt nagyobb szükségünk reá, mint most. Szüntelen való félelemben leszek kédért, mert a' nem tréfa. Bercsényinek két vagy három cselédje már megholt, a jezsuitájok is utánok ment, aki méltó pap volt. Maga is az asszonnyal hozzánk jönnek lakni, mintha már közöttünk bátorágosabb volna, de én nem bánom, mert a kis Zsuzsi közelebb lesz. Erre azt fogja kéd mondani: jaj! hogy gondolkodik ilyen pestises időben az olyanról. Édes néném, amég élünk, addig csak magunkban hordozzuk a természetet, és az oldalcsonkunkot csak kell szeretnünk, vagy akarjuk, vagy sem. [...]

Tudom, hogy már azt várja kéd, hogy megírjam, micsoda állapotban volt az úr az ilyen szomorú órákban. Amidőn az asszony betegeskedett, igen-igen tudta kedvit keresni, és amidőn halálán volt, akkor úgy történt, hogy alutt; nem akarták felkölteni, hogy jelen ne legyen. Amidőn felébredett, és megtudta, hogy a szegény asszony nincsen már a világon, akkor a' való, hogy egy keveset könyvezett. Mi azt gondoltuk, hogy majd nagy zokogásokat fog tenni, de sokkal csendesebb volt, mintsem gondoltuk volna, és a keserűség mellett a ládáról gondolkodott. Ilyen a világ! Vajon nem házasodik-e még meg? Itt nincsen más lány, hanem Zsuzsi és két özvegyasszony. Zsuzsihoz pedig még más is tartaná közit, de aki gazdagabb, a' hatalmasabb.

49

Rodostó, 22. augusti 1723.

Ha énnekem is annyi volna a ládában, mint másoknak, talám a madár is megmaradott volna. De rendszerént a szegény fogja meg a madarat, és a gazdag eszi meg. Elég a', hogy a kéd jövődölése bé fog telni, és ha hatvanhoz közelítünk is, de a bárányhúst csak szeretjük. Már a' csaknem bizonyos mások előtt, de énnálam a' bizonyos, mivel a titkot meg kellett tudnom, hogy Zsuzsi most minden órán Bercsényiné leszen. Egy részint bizony nem bánom, mert jó erkölcsiért megérdemli, és lehetetlen lett volna ebben az országban jobbat választani nálánál. De ítélje el kéd, micsodások a leányok! Azt tudom, hogy a szívnek semmi része nem lesz ebben a házasságban; azt maga is tudja, hogy a testnek sem leszen. De hogy a grófné titulus zengjen a fülünkben, alig várjuk, hogy elmondhassuk a segéljét. Azt kédre hagyom, hogy kéd mondja ki a sentenciát, hogy ha mind ilyenek-é a leányok. Elég a', hogy a jövődöbéli vőlegényt vagyis inkább vőembert most a köszvény nem háborgatja, és Zsuzsiért gyakrabban megmosdik, mert azt tudja kéd, hogy a szegény asszony éltében egy holnapban sem mosdottunk meg egyszer. De most egy kevéssé csinosabban tartjuk magunkot. Micsoda szép dolog a szeretet, mint megiffítja az embert! Hátha még vagy húsz esztendő't lerázhatnánk magunkról.

II. TÉTEL**45 pont**

Egy szerelem története címmel írv novellát Balassi Bálint verse alapján! Írásodban idézd meg a reneszánsz kor szerelem-fogalmát!

**Balassi Bálint: Huszonkettődik
kit egy násfa felett küldött volt szeretőjének,
kire pelikán madár volt feljegyezve**

az "Bys ty wiedziala" nótájára

1

Ímé, az pelikán az ő fiaíért

Mint szaggatja szívét azoknak éltekért,
Csak hogy élhessenek, szívéből ont ő vért.

2

Tekinthetsze mellyét, nézd, mely igen véres,
Fiaihoz szíve mégis mely szerelmes,
Hogy meghalni értek kész és nem félelmes.

3

Ez oktalan állat ha ezt cselekeszi,
Én hát szeretőmért szánjak-é szenvedni,
Ki szerelmemet szerelmével fizeti?

4

Megvagyon jutalma én szolgálatomnak,
Nem mint az pelikán szörnyű halálának,
Ki életét kárban adja fiainak.

5

Azért, életemnek kinyílt szép virága,
Légyen már csak néked egyedül ajánlva
Az hív szolgálatomnak teljes mivolta.

6

Viseld egészséggel ez kis ajándékot,
Ne nézd ez kis dolgot, de nézd te szolgádot,
Ki te szerelmedért mindent hátra hagyott.